

Podtřídy a rozšíření Petriho sítí

1. Podtřídy Petriho sítí

modelovací × rozhodovací mocnost

❖ **Definice 1:** Petriho síť $N = (P, T, F, W, M_0)$ nazýváme *stavovým strojem* (state machine), jestliže splňuje podmínku:

$$\forall t \in T: (|\bullet t| = |t \bullet| = 1 \wedge W(\bullet t, t) = W(t, t \bullet) = 1)$$

❖ **Definice 2:** Petriho síť $N = (P, T, F, W, M_0)$ nazýváme *značený graf* (marked graph), jestliže splňuje podmínky:

- (1) $\forall t_1, t_2 \in T: t_1 F^* t_2$ (N je silně souvislý graf)
- (2) $\forall p \in P: (|\bullet p| = |p \bullet| = 1 \wedge W(\bullet p, p) = W(p, p \bullet) = 1)$

❖ **Definice 3:** Necht' $N = (P, T, F, W, M_0)$ je značený graf. *Cyklem značeného grafu* N nazýváme posloupnost C přechodů a míst

$$C = t_1 p_1 t_2 \dots t_{n-1} p_{n-1} t_n$$

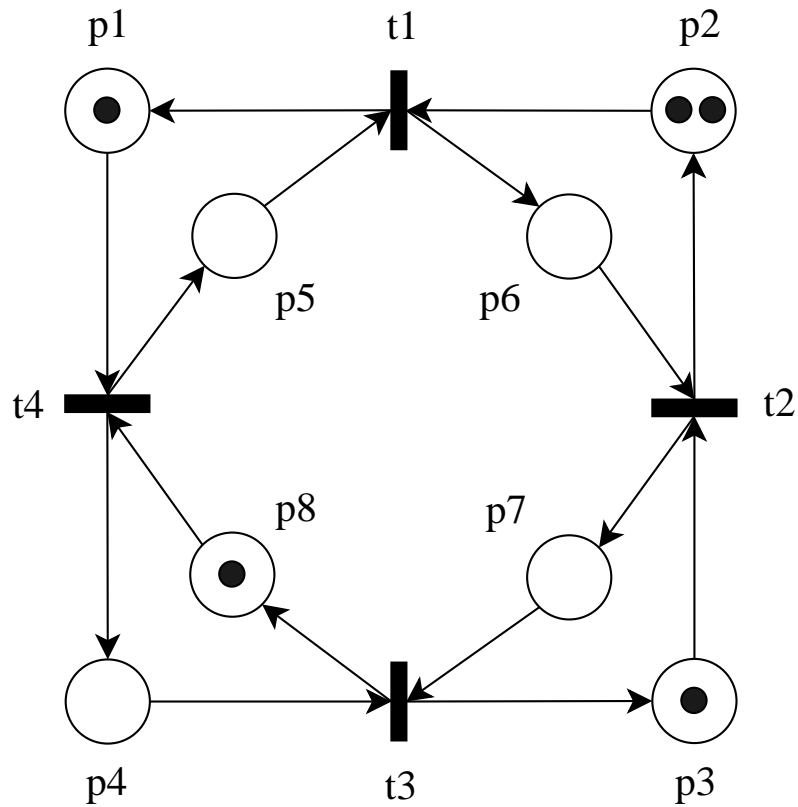
pro kterou platí:

1. $\langle t_i, p_i \rangle \in F \wedge (p_i, t_{i+1}) \in F, i = 1, 2, \dots, n - 1$
2. $t_1 = t_n$
3. $p_i^\bullet \neq p_j^\bullet \wedge \bullet p_i \neq \bullet p_j$ pro $1 \leq i \neq j \leq n - 1$

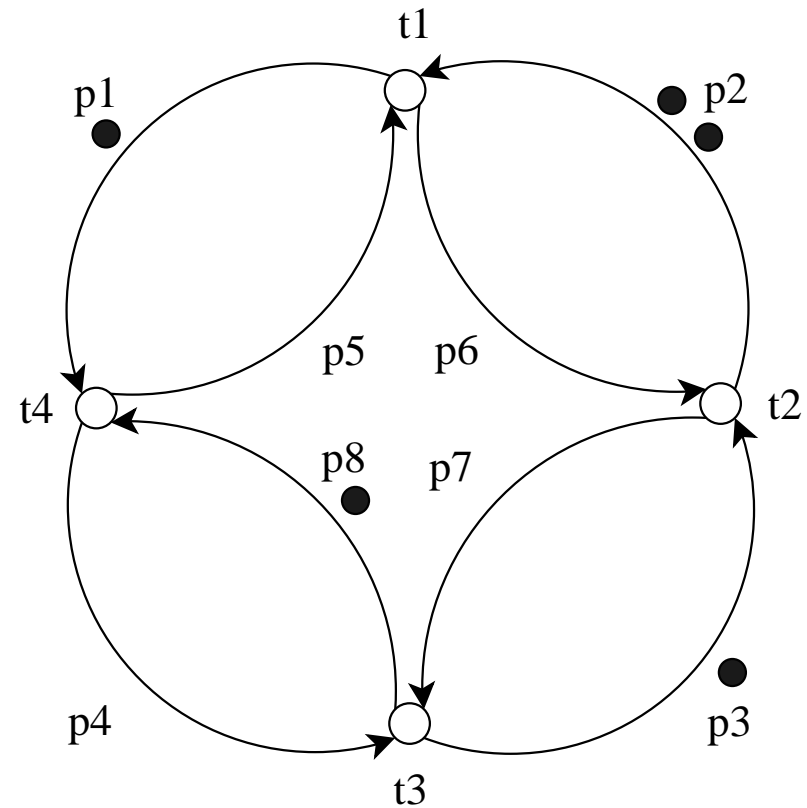
❖ **Věta 1:** Necht' $N = (P, T, F, W, M_0)$ je značený graf

1. N je živý $\iff$ každý cyklus grafu N obsahuje alespoň jednu značku při počátečním značení M_0
2. N je bezpečný $\iff N$ je živý a současně každé místo $p \in P$ patří do cyklu, který při počátečním značení obsahuje právě jednu značku

❖ **Příklad 1:**

Značený graf

Ekvivalentní grafová reprezentace

Příklady cyklů: $t_1p_6t_2p_2t_1$,
 $t_1p_6t_2p_7t_3p_8t_4p_6t_1$, $t_1p_1t_4p_4t_3p_3t_2p_2t_1$

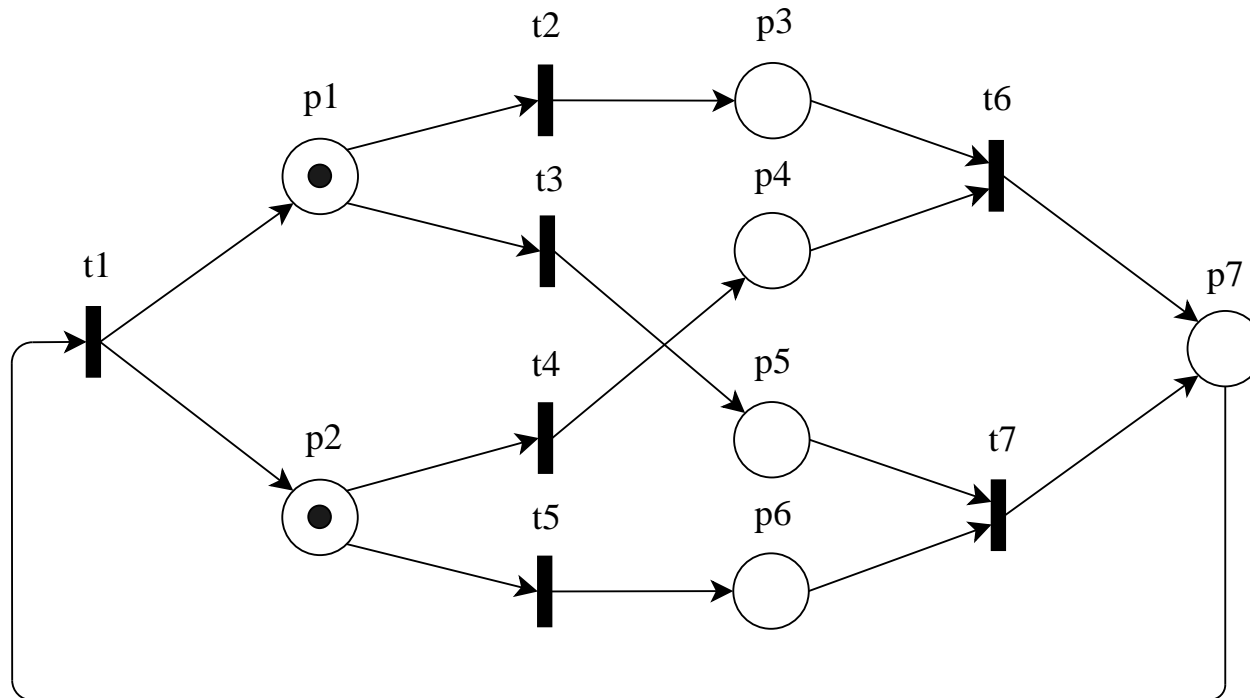
Příklady cyklů: $t_1t_2t_1$, $t_1t_2t_3t_4t_1$, $t_1t_4t_3t_2t_1$

❖ **Definice 4:** Petriho síť $N = (P, T, F, W, M_0)$ se nazývá *Petriho síť s volným výběrem* (Free-choice Petri net), jestliže splňuje podmínku:

$$(1) \forall (p, t) \in F \cap (P \times T): p^\bullet = \{t\} \vee {}^\bullet t = \{p\}$$

$$(2) \forall z \in F: W(z) = 1$$

❖ **Příklad 2:** Petriho síť s volným výběrem

❖ Význačné podmnožiny míst:

- Deadlock: $\Pi \subseteq P$ je deadlock $\stackrel{def.}{\iff} \bullet\Pi \subseteq \Pi\bullet$
- Trap: $\Pi \subseteq P$ je trap $\stackrel{def.}{\iff} \Pi\bullet \subseteq \bullet\Pi$

❖ **Věta 2:** Petriho síť N s volným výběrem je živá právě tehdy, když každý neprázdný deadlock síť N obsahuje trap, který je označen v počátečním značení síť N .

2. Rozšíření Petriho sítě

❖ **Definice 5:** Petriho síť $N = (P, T, F, W, M_0)$ nazýváme *Petriho síť s inhibitory* (Petriho síť s inhibičními hranami), pokud množina F obsahuje neprázdnou podmnožinu F^I hran, pro které

$$F^I \subseteq F \cap (P \times T), \forall f \in F^I: W(f) = 1$$

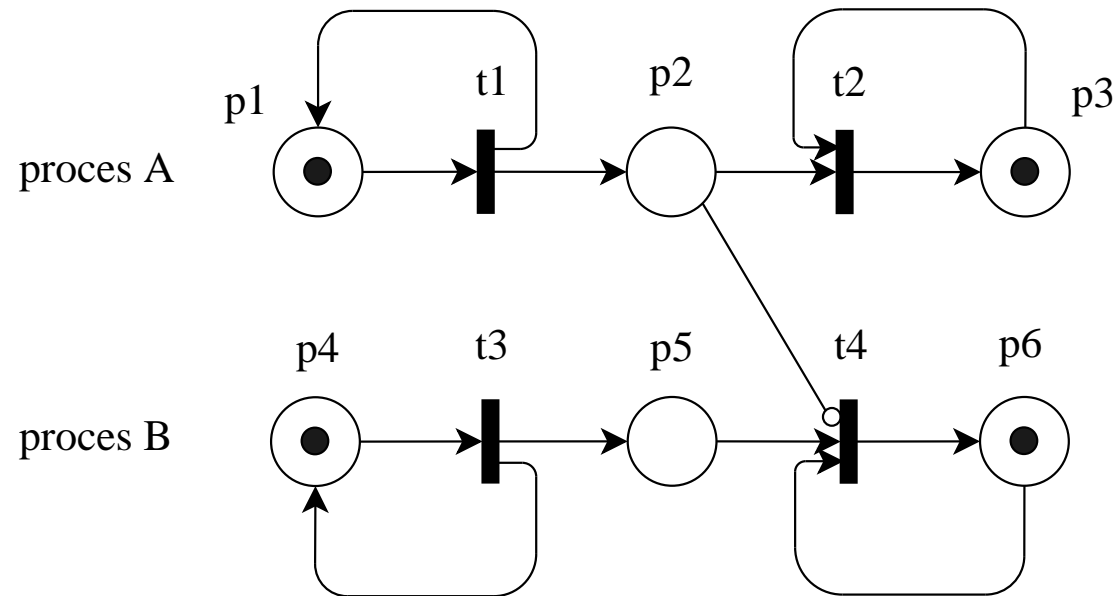
a které modifikují pravidlo pro provedení přechodu takto:

Přechod $t \in T$ je proveditelný při značení $M: P \rightarrow N$, jestliže

$$\forall p \in \bullet t: \begin{cases} M(p) \geq W(p, t), & \text{jestliže } (p, t) \in F \setminus F^I \\ M(p) = 0, & \text{jestliže } (p, t) \in F^I \end{cases}$$

Množina F^I se nazývá *množinou inhibičních hran* nebo krátce *množinou inhibitorů*.

❖ Příklad 3: Petriho síť s inhibítorem

Modelování priority:

Operace procesu *A* modelovaná přechodem t_2 má přednost před operací t_4 procesu *B*.

❖ **Věta 3:** Petriho sítě s inhibitory mají modelovací mocnost Turingových strojů.

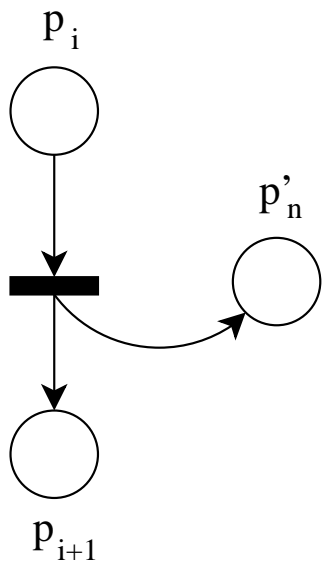
Důkaz:

Využijeme ekvivalence Turingových strojů s tzv. registrovými stroji a ukážeme, že registrový stroj může být převeden na Petriho síť s inhibitory.

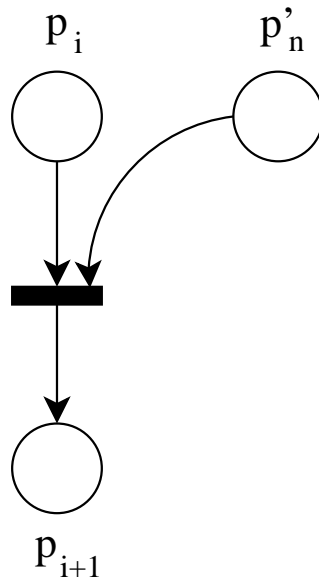
Instrukce registrového stroje:

- $I(n)$: Zvětši obsah registru n o jedničku
- $D(n)$: Zmenši obsah registru n o jedničku (obsah n je nenulový)
- $J(n)[s]$: Přejdi k příkazu s , je-li obsah n roven nule

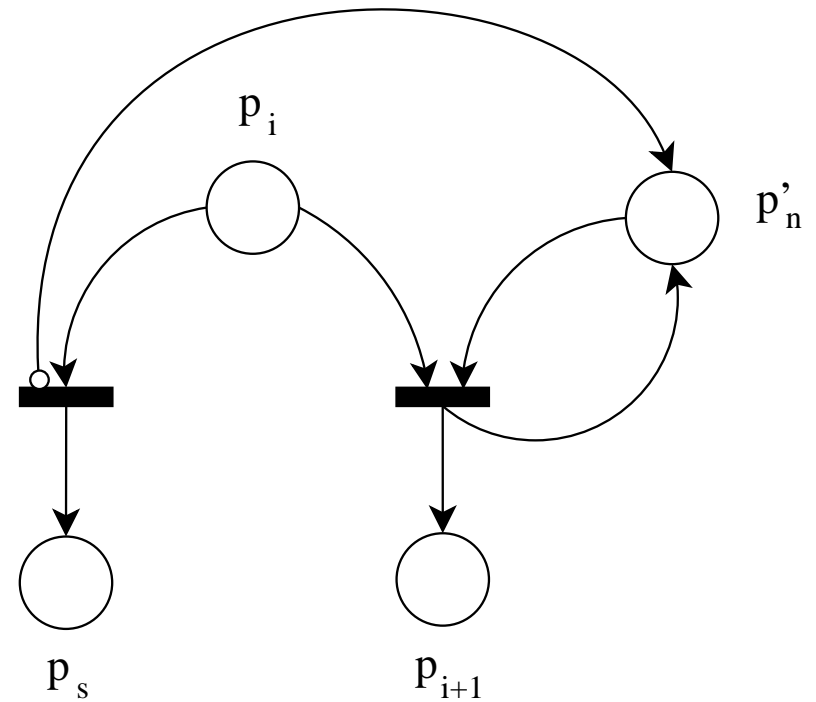
Reprezentace instrukcí registrového stroje Petriho sítěmi s inhibitory:

Instrukce $I(n)$

Instrukce $D(n)$

Instrukce $J(n)[s]$

p'_n - registr

p_i - číslo instrukce